

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษา และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์
- 2) ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) การนำเสนอข้อมูล

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Units of analysis)

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือหน่วยที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เป็นปัจเจกบุคคล คือจำนวนรวมทั้งหมด ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น บริษัทนำเที่ยว สมาคมท่องเที่ยว ผู้ที่มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น อาชีพค้าขายของที่ระลึกในชุมชนวอแก้ว มีคหุเทศ์ผู้ทำงานด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลวอแก้ว นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ข้าราชการ นักศึกษา สาขาท่องเที่ยว ชาวท้องถิ่นในชุมชนวอแก้ว และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวอแก้วทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาที่ชุมชนวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด
2. ประชาชนในชุมชนวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง, กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร สินค้าที่ระลึก ธุรกิจขนส่ง กลุ่มธุรกิจนำเที่ยว และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดลำปาง

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนวอแก้ว

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การลงเก็บข้อมูลเชิงลึกในการสัมภาษณ์กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบ้านวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร สินค้าที่ระลึก ธุรกิจขนส่ง กลุ่มธุรกิจนำเที่ยว และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ผู้นำชุมชนในพื้นที่ เช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู จำนวน 10 คน เนื่องจากเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนวอแก้ว
- 2) กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง จำนวน 7 คน เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิด และสัมผัสกับนักท่องเที่ยวโดยตรง
- 3) กลุ่มธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัด จำนวน 5 คน เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
- 4) ส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด จำนวน 8 คน เนื่องจากเป็นผู้ทราบรายละเอียดแนวทาง นโยบายแผนงาน งบประมาณฯ ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ และจังหวัดลำปาง

เครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ และขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างเครื่องมือ การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 แบบสอบถาม ใช้ในการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ชื่อ-สกุล เพศ อายุ การศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่ชุมชนวอแก้ว เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชุมชนวอแก้ว และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนวอแก้ว โดยอาศัยเกณฑ์การประมาณค่าความคิดเห็น (Opinion) พิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์จุดกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่พบและสิ่งที่ควรปรับปรุง (ภาคผนวก ค)

1.2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติชุมชนวอแก้ว และหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านพื้นที่ด้านการบริหารจัดการ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม และ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (ภาคผนวก ค)

2. การพัฒนาเครื่องมือ คณะผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาลักษณะ หลักเกณฑ์ และวิธีสร้างเครื่องมือจากหนังสือตำรา เอกสารต่าง ๆ
- 2) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบต่าง ๆ และการประยุกต์ใช้เทคนิคต่าง ๆ
- 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาแล้วเสร็จ เสนอที่ปรึกษาโครงการฯ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้คำปรึกษา เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข
- 4) นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณา และตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาข้อที่มี IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป
- 5) หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบราวน์ ผลความเชื่อมั่นโดยใช้เครื่อง Computer ประมวลผลได้ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.70
- 6) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ จึงได้แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในการตรวจสอบคุณภาพ ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. ดร.ขวัญนภา สุขคร ผู้อำนวยการ ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพ เนื้อหา และกระบวนการ
2. ผ.ศ. นพพร แพทย์รัตน์ รองผู้อำนวยการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการข้อมูลเชิงปริมาณ
3. ดร.ศศิธร รมะบุตร ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนวอแก้ว ใช้การสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวในชุมชนวอแก้ว ซึ่งมีจำนวน 30 ท่าน

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามประเด็นที่ทำการศึกษาโดยนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือทั้งหมด มาจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for The Social Sciences) โดยดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการจัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปร
2. ดำเนินการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละ เป็นต้น
3. ดำเนินการจัดทำตารางตามรายละเอียดของแบบสอบถามแต่ละประเด็น และอธิบายประกอบตาราง ซึ่งมีทั้งหมด 11 ตาราง
4. ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งหมด มาอธิบาย ขยายความตามประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้
 1. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
 2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 3. การวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ความถี่ร้อยละ (Percentage)
 4. การจัดลำดับข้อมูล ฯลฯ

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลผลการวิจัย โดยการนำเสนอตารางและการอธิบายประกอบตาราง จำนวนทั้งสิ้น 11 ตาราง การสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการอภิปรายผล การเขียนบทความวิจัย เพื่อนำเสนอในวารสารวิจัยระดับชาติ